

Policy för bemötande av brukarens känslor, relationer och sexualitet

Förvaltningen för funktionshindrade
Örebro kommun

P R O G R A M
P O L I C Y
R I K T L I N J E
H A N D L I N G S P L A N

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	1
Syfte	2
Bakgrund	2
Policy för bemötande	2
Relationer och sexualitet.....	3
Preventivmedel	4
Anhöriga	4
Vid misstanke om brott.....	5

Beslutad av

Policyn är granskad av förvaltningens områdeschefer och beslutad av förvaltningschefen i september 2011. Vid behov ska policyn revideras en gång per år med start december 2012 och ses därefter över i januari efterkommande år.

Senast reviderad 2014-08-21

- PROGRAM/PLANER uttrycker värdegrund och önskvärd utveckling av verksamheten inom Örebro kommun.
- POLICY uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt för arbetet i Örebro kommun.
- RIKTLINJE säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande i Örebro kommun.
- HANDLINGSPLAN anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen.

Sammanfattning

Förvaltningen för funktionshindrade, Örebro kommun, tillhandahåller enligt LSS insatser till personer med funktionsnedsättningar. Stödet som ges bygger på att stärka brukarens förmåga till ett självständigt liv. Frågor som handlar om relationer och sexualitet ska bemötas av medarbetarna på ett professionellt sätt. För att göra det möjligt syftar denna policy till att öka kunskapen och medvetandegöra betydelsen av ett gemensamt förhållningssätt.

För medarbetare i verksamheterna innebär denna policy:

- Att respektera brukarens vilja.
- Att respektera brukarens behov av relationer och sexuella uttryck.
- Att förstå, respektera och bekräfta brukarens olika känslor så som glädje, besvikelse och ledsamhet.
- Att stödja brukaren i att uttrycka behov och att känna sig trygg och bekräftad.
- Att stödja brukaren i att förstå och få insikt i samhällets sociala regler.
- Att stödja brukaren i sina relationer.
- Att känna sig trygg i att bemöta anhöriga i denna fråga.
- Att hålla egna värderingar för sig själv på arbetsplatsen.

Inledning

Personer med funktionsnedsättningar har samma rättigheter och skyldigheter som andra medborgare i samhället. Oavsett förutsättningar har vi alla samma rätt att längta och uppleva. Det är inte bara en rättighet, utan en verklighet. Den rättigheten och verkligheten gäller även frågor som handlar om relationer och sexualitet. Känslolivet är ett stort område med många frågor. Det är frågor och funderingar som inte alltid är så lätt att hitta svar på. Kanske ännu svårare om man lever med en funktionsnedsättning. Kunskap och medvetenhet om relationer och sexualitet bidrar till att medarbetarna på ett professionellt sätt kan tolka och bemöta de känslor som brukaren ger uttryck för. Denna policy ska vara vägledande för alla verksamheter och är ett stöd för medarbetare i möten med brukare och anhöriga.

Bakgrund

Förvaltningen för funktionshindrade, Örebro kommun, arbetar utifrån lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Förvaltningen ska stödja brukaren till ett liv med goda levnadsvillkor. Verksamhetens mål och allmänna inriktning ska vara att brukaren får möjlighet att leva som andra, med full delaktighet i samhället. Vi respekterar brukarens egenvärde och självbestämmande. Insatserna utförs i ett helhetsperspektiv utifrån brukarens behov, önskemål och livssituation.

Vidare styrs verksamheterna, liksom vårt samhälle i övrigt, av en värdegrund som bottnar i Barnkonventionen och i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. De mänskliga rättigheterna gäller för var och en, oavsett etnisk tillhörighet, hudfärg, kön, språk, religion, sexuell läggning, politisk uppfattning eller social ställning. De slår också fast att alla människor är födda fria, är lika i värde och betonar allas lika rättigheter till ett meningsfullt liv.

Syfte

Syftet med denna policy är att stärka den professionella medarbetarrollen genom att:

- medvetandegöra uppdraget utifrån LSS och hur vi ska tolka och tillämpa lagen
- öka kunskapen hos medarbetaren kring frågor som handlar om känslor, relationer och sexualitet.

Ovanstående syftar till att verksamheterna ska bidra till att brukaren får leva ett liv med samma möjligheter som andra.

Policy för bemötande

Utöver Barnkonventionen och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter ska verksamheter enligt LSS uppfylla en rad krav. De ska bedrivas i enlighet med mål och övriga bestämmelser som anges i lagen (LSS). Insatserna ska genomföras så att brukarens behov av stöd och hjälp tillgodoses och syftet med verksamheten uppnås. Vidare ska verksamheten vara av *god kvalitet*. Mått på kvalitet kan exempelvis vara pålitlighet, uppfyllelse av riktlinjer/policyer, handlingsplaner, säkerhet, laglighet, yrkesskicklighet och bemötande.

För att leva upp till det, har förvaltningen satt upp följande krav för hur arbetet ska utföras i verksamheterna.

- Brukaren tillförsäkras goda levnadsvillkor genom kunskap, bemötande och ett professionellt förhållningssätt.
- Insatserna ska vara varaktiga och samordnade genom individuella målplaner.
- Insatserna anpassas till individuella behov med hjälp av strukturmappar och rutinbeskrivningar.
- Insatserna utformas så att de är lättillgängliga för brukaren med anpassade individuella hjälpmedel.
- Stärka förmågan till ett självständigt liv genom att förebygga och kompensera för funktionsnedsättningen.

Relationer och sexualitet

Vissa funktionsnedsättningar innebär att brukaren själv har svårt att skapa, bygga upp och bevara relationer med andra. Därför är det viktigt att medarbetare kan stimulera, motivera och bidra till gemenskap och relationsbygge utifrån varje individs behov och önskemål. Medarbetare behöver förståelse och kunskap för att kunna ge ett gott stöd när det gäller relationer och sexualitet då dessa har betydelse för människors välbefinnande.

- Du som medarbetare ska vara öppen för att brukaren har en sexualitet och respektera denna, oavsett sexuell läggning. Sexualiteten kan ta sig olika uttryck hos olika människor i olika situationer. Ibland kanske omgivningen till en början inte förstår att det handlar om sexualitet.
- Försök att alltid svara på frågor om sexualitet och samlevnad. Ställ frågor så att du försäkras om att ni talar om samma sak. På så vis undviker du överföring av personliga värderingar om samlevnad och sexualitet till den enskilde. Om du inte har svar på frågorna kan du ta reda på det tillsammans med brukaren eller själv kolla upp det och be att få återkomma.
- Det är viktigt att brukaren får svar på sina frågor om ”hur det brukar vara” för människor i allmänhet. I arbetsgruppen kan ni diskutera hur man på bästa sätt ska förmedla att det kan vara mycket olika ”för folk i allmänhet”. Detta för att inte förmedla privata uppfattningar om ”hur det borde vara”.

- Vid behov kan du diskutera med brukaren vad ett visst agerande kan få för konsekvenser, exempelvis vid nätdejting, när man har flera partners samtidigt eller bär utmanande klädsel osv. Stötta brukaren i de konsekvenser som kan uppkomma i olika situationer.
- Den som är mest lämpad att prata om sexualitet och samlevnad kan vara den som brukaren har mest förtroende för. Om den medarbetaren inte känner sig bekväm med detta, diskutera i arbetsgruppen vem som i så fall ska stötta brukaren i dessa frågor.
- Sexuella uttryck så som beröring, onani, samlag och språkuttryck som är tillåtna i övriga samhället är även tillåtna för person med funktionsnedsättningar. T.ex. kan du som medarbetare inte förbjuda någon att titta på porrfilm eller läsa porrtidningar. Däremot kan du diskutera porr med brukare och ge alternativ. Du kan inte heller hindra någon att onanera, däremot kan du visa brukaren i fråga till en plats där det är socialt accepterat, t.ex. i den egna lägenheten eller på toaletten.

Preventivmedel

Medarbetare ska vid behov stötta brukarna i användandet av preventivmedel. Det innebär att informera om varför man använder preventivmedel, fråga om brukaren behöver hjälp att införskaffa preventivmedel och försäkra sig om att brukaren vet hur de används. Man bör även informera om kondomens funktion som smittskydd. Om medarbetarna inte känner sig bekväma med detta, diskutera i arbetsgruppen vem som i så fall ska stötta brukaren i samtalet. Man kan även vända sig till professionell rådgivning som t.ex. vårdcentral, barnmorska eller ungdomsmottagning.

Anhöriga

Brukaren väljer, om möjligt, själv om anhöriga ska ha kännedom om hans/hennes sexualitet. Om det misstänks att brukaren utnyttjas sexuellt eller utsätts för sexuella övergrepp kan det vara lämpligt att informera anhöriga, så att berörda kan hjälpas åt att stötta brukaren. För detta krävs samtycke från brukaren.

Undantagsfall: Om förövaren misstänks vara en anhörig informeras inte han/hon i syfte att stötta brukaren i fråga.

Vid misstanke om brott

Följ instruktionen i ”Handlingsplan för att stödja brukare vid misstanke om brott” (bilaga 1).

Handlingsplan för att stödja brukare vid misstanke om brott

– för medarbetare inom Förvaltningen för funktionshindrade

Vid misstanke om att en brukare utsatts för brott eller utsatt någon annan för brott kan detta leda till en brottsutredning. Ett brott är en handling som är straffbar enligt lag och kan bestå i våld, övergrepp, skadegörelse eller stöld. Anmäl alltid ett brott till polisen och låt dem göra en bedömning utifrån den specifika situationen. Ovanstående gäller även om brottsoffret och förövaren känner varandra. Ta ställning till om personen som utsatts för brott kan, och vill göra anmälan till polisen själv.

När brott sker – vad gör vi då?

1. Skydda personen som är i fara, men utsätt inte dig själv för risker.
2. Kontakta polisen på telefonnummer 112 och följ deras instruktioner.
3. Fråga polisen hur personalen ska agera i den specifika situationen.
4. Kontakta enhetschef eller ställföreträdande och informera om läget.
5. Samla tjänstgörande personal eller ring in förstärkning, i första hand den personal som ska arbeta nästkommande pass.
6. Om behov finns, se till att brottsoffret, förövaren och personalen får stöd.
7. I möte med brottsoffer eller förövare:
 - Lyssna – observera – dokumentera.
 - Undvik att i möjligaste mån ställa frågor – lämna utredandet till polisen.
 - Var ett stöd i situationen.

Enhetschef	Telefonnummer
------------	---------------

Rådgivning

För rådgivning kontakta polisen på telefonnummer 114 14.

Anhöriga

Om samtycke ges kan det vara lämpligt att informera anhöriga, så att berörda kan hjälpas åt att stötta personen. Undantagsfall: Om förövaren misstänks vara en anhörig informeras inte han/hon i syfte att stötta brukaren.

Krisstöd till personal

Vid krisituationer som påverkar arbetsgruppen och/eller enskilda medarbetare kan enhetschefen eller personalen kontakta S:t Lukasstiftelsen för stöd. S:t Lukas krisstöd finns tillgängligt via telefon dygnet runt, årets alla dagar. Tfn: 070- 556 31 21.

Förebyggande åtgärder

För att förhindra att nya brott uppstår, se över eller skapa rutiner i verksamheten.